

¹युजन्-ती, ²युजानः, ³प्रयुजानः-उपयुजानः, ⁴नियुजानः-
वियुजानः-उद्युजानः, ⁵योगी, ⁶युङ्^A-युजौ-युजः, ⁷अश्वयुक्-अश्वयुग्-
^Bमौज्जीयुक्-युजौ-युजः, ⁸युग्यम्-^Cयोग्यम्, ⁹प्रयोज्यः-नियोज्यः, ¹⁰योकत्रम्,

1. शतरि, 'रूधादिभ्यः—' (3-1-78) इति विकरणप्रत्यये भ्रमि, तस्य च मित्त्वेनान्यादचः परत्वेन प्राप्तौ, 'इनसोरलोपः' (6-4-111) इत्यकारलोपे नकारस्यानुस्वारपरसवर्णयोरेवं रूपम् । एवमेव शानजन्तेऽपि प्रक्रियोह्या ।
2. शानजन्ते, 'ताच्छील्यवथोवचनशक्तिषु—' (3-2-129) इति चानशन्तेऽपि तुल्यं रूपम् ।
3. 'प्रोपाभ्यां, युजेरयज्ञपात्रेषु' (1-3-64) इति अकर्त्रभिप्रायेऽपि क्रियाफले आत्मनेपदम्-शानच् । 'द्वन्द्वं न्यञि पात्राणि प्रयुनक्ति' इत्यादिकल्पसूत्र-प्रयोगेषु यज्ञविषयकत्वात् परस्मैपदमेव ।
4. 'स्वराद्यन्तोपसृष्टादिति वक्तव्यम्' (वा. 1-3-64) इति वचनात् अत्रापि शानच् । स्वरः=अच्, आदौ अन्ते यस्योपसर्गस्य तदुपसृष्टादपि युजेस्तत्तमौ—इति वार्तिकार्थः ।
5. 'सम्पृच—' (3-2-142) इत्यादिना घिनुणि, कुत्वे च रूपमेवम् ।
6. 'ऋत्विग्दधृक्लृगिदगुणिगञ्चुयुजिक्कुञ्चां च' (3-2-59) इति किन्प्रत्ययः । 'युजेरसमासे' (7-1-71) इति नुमि, 'किन्प्रत्ययस्य कुः' (8-2-62) इति कुत्वे संयोगान्तलोपे च युङ् इति सम्पद्यते ।
7. 'सत्सूद्विष—' (3-2-61) इत्यादिना सोपपदात् किपि, रूपमेवम् । 'युजेरसमासे' (7-1-71) इत्यत्र 'असमासे' इत्युक्तत्वात् न नुम् । अश्वयुक्=नक्षत्रविशेषः । अश्वेन युनक्ति इति वृत्तिः । नात्रावयवार्थेऽभिविवेकः कार्यः, 'रथेन तरतीति रथन्तरम्=साम' इत्यादिष्विव व्युत्पत्तिप्रदर्शनमेतत् ।
8. 'युग्यं च पत्रे' (3-1-121) इति पत्रे=वाहनेऽभिधेये क्यप्, कुत्वं च निपात्यते । नात्र नपुंसकलिङ्गस्य निपातने विवक्षितत्वम्; तेन 'युग्या—गौः' इत्यादयोऽपि साधवः । अन्यत्र, ण्यति, कुत्वे योग्यम् इति सिद्ध्यति ।
9. 'प्रयोज्यनियोज्यौ शक्यार्थे' (7-3-68) इति शक्यार्थे प्रपूर्वकस्य निपूर्वकस्य चास्य ण्यति कुत्वाभावो निपात्यते । अन्यत्र नियोग्यः, प्रयोग्यः इति साधुः ।
10. 'दाम्नीशसयुयुजं—' (3-2-182) इत्यादिना करणे त्रप्रत्ययः । गुणे कुत्वे च योकत्रम् इति सिद्ध्यति ।
- A. 'भ्रातरं युङ् भियः संख्ये घोषेणापूरयन् दिशः ॥' भ. का. 6. 119.
- B. 'पिशङ्गमौज्जीयुजमर्जुनच्छर्वि वसानमेणाजिनमज्जनयुति ।' शि. व. 1. 6.
- O. 'दृष्ट्वा ताममुचद् रामो युग्यायात इव श्रमम् ॥' भ. का. 6. 63.